

210 . Vadu Săpat | Comuna: Fântânele | Județ: Prahova | Punct: Budureasca 4 Nord – Puțul Tătarului | Anul: 2002

Anul: 2002

Cod RAN: 133321.08

Perioade: Protoistorie, Evul Mediu

Epoci: La Tène, Epoca migrațiilor, Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Bogdan Ciupercă, Alin Frînculeasa, Dan Lichiardopol, Andrei Mircea Măgureanu

Instituții: Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova, Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova, Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București

Raport

În anul 2002 cercetările arheologice întreprinse în Valea Budureasca au continuat în punctul Budureasca 4 Nord – "Puțul Tătarului", urmărindu-se studierea complexelor de locuire aparținând secolelor V – VII p. Chr., de tip Ipotești – Căndești și a celor getice (secolele IV - III a. Chr.) identificate în campania precedentă, precum și continuarea săpăturii în acest sector.

Cercetarea arheologică desfășurată în punctul Budureasca 4 Nord a continuat în secțiunea S I și caseta A deschise în campania 2001 urmărindu-se cu predilecție complexele grupate în partea estică a platoului. În acest scop au fost deschise noi suprafețe, și anume, secțiunea S II amplasată la nord de S I cu o lungime de 16 m și o lățime de 1,5 m ce se situează între carourile 35 și 50 ale S I. La sud de secțiunea S I și în prelungirea casetei A a fost deschisă caseta B cu o lungime 7,70 m și o lățime de 2 m. Paralel cu caseta B a fost deschisă caseta C care are lungimea de 7,70 m și lățimea de 2 m. Între S I și S II a fost lăsat un martor stratigrafic cu o lățime de 0,50 m, între S I și casetele A și B, între caseta A și caseta B, precum și între caseta B și caseta C au fost lăsați martori stratigrafici cu o lățime de 0,30 m. În cele două campanii la Budureasca 4 Nord a fost abordată o suprafață de 145,8 m² și identificate un număr de 21 complexe arheologice.

În cele două campanii desfășurate de săpături arheologice efectuate în partea nordică a terasei Budureasca 4 – "Puțul Tătarului" a fost observată următoarea succesiune stratigrafică (înregistrată de sus în jos).

- strat vegetal cu o grosime de cca. 0,10 m

- strat de pământ gălbui ce conține concrețiuni calcaroase, steril din punct de vedere arheologic, care s-a constituit în urma unor scurgeri de pământ aluvionar provenit de pe pantele dealului. Acest nivel are o grosime de 0,20 – 0,25 m

- strat de pământ maroniu – nisipos care la rândul său are trei subnivele greu observabile. În primul subnivel apare material arheologic databil în secolele XVII – XVIII, iar în următoarele două au fost identificate complexe de tip Ipotești – Căndești aparținând secolelor V – VII.

- strat de pământ negricios ce conține o puternică pigmentație de lemn ars. Acestui nivel îi aparțin materialele databile în secolul al IV-lea p. Chr., fiind perforat de complexele de tip Ipotești – Căndești aparținând nivelului superior. Grosimea acestui strat este de 0,20 m.

- strat de pământ gălbui lutos, în cadrul căruia au fost identificate complexele getice. Acest nivel nu a fost epuizat, cercetarea din anul 2002 oprindu-se pe acesta.

Ca rezultat al cercetărilor desfășurate în anii 2001 și 2002 amintim studierea a 2 locuințe de tipul

bordeiiului aparținând secolelor V – VII și a unor complexe getice dintre care 2 posibile locuințe de suprafață.

Complexe de tip Ipotești – Căndești (sec. V – VII p. Chr.)

În cele două campanii desfășurate în punctul Budureasca 4 Nord au fost identificate și cercetate șase complexe ce se încadrează cronologic și tipologic în secolele V – VII. Aceste complexe se grupează în zona estică a terasei, spre marginea dinspre pârâul Budureasca.

Complexul 5 a fost identificat în anul 2001 în secțiunea S I și în caseta A, între carourile 35 și 39. Cercetarea acestui complex a continuat și în anul 2002 pentru a se preciza caracteristicile și structura acestui complex. În secțiunea S II complexul 5 nu a fost observat, fapt ce ne-a determinat să considerăm că limita de nord se află sub martorul stratigrafic dintre secțiunile S I și S II care are o lățime de 0,5 m. Pe parcursul cercetării complexul s-a dovedit a fi o locuință de tipul bordeiiului, care a fost denumită B1 și avea o formă rectangulară cu laturile având dimensiunile de 2,60 x 3,20 m. Bordeiiul 1 era orientat ENE – VSV și se adâncea cu circa 0,80m față de nivelul de la care a fost săpat. Din punct de vedere constructiv această locuință era prevăzută cu gropi de par amplasate la colțuri și pe mijlocul laturilor pentru susținerea pereților și acoperișului, ce au diametre cuprinse între 0,20 m și 0,40 m și se adâncesc sub podea cu cca. 0,10 m. Instalația de foc este amplasată în colțul de nord, de tipul "pietrarului", construită din pietre de râu de dimensiuni variabile, legate între ele cu lut, și are dimensiunile de 0,70 m x 0,80 m. În poziție inițială se mai aflau două pietre plate dispuse pe cant, de mari dimensiuni. Între aceste două pietre ce formau un unghi de 900 se afla vatra instalației de foc, ce are o formă semicirculară și o culoare roșie cu aspect vitrifiat. Restul pietrelor au fost găsite peste vatră și în zona de N - E. a bordeiiului. Pentru amenajarea acestei locuințe a fost perforat nivelul locuirii getice, distrugându-se parțial o locuință.

Materialul arheologic descoperit în B 1 este format în exclusivitate din ceramică ce se încadrează în cele două tipuri specifice perioadei și anume modelată la roată și modelată cu mâna. Din punct de vedere cantitativ materialul ceramic cu mâna este dominant față de cel modelat la roată. Ceramica lucrată la roată este realizată dintr-o pastă de bună calitate, în marea majoritate având o culoare cărămidie – cenușie, în care s-a utilizat ca degresant nisip cu o granulație mare. În cadrul ceramicii modelate la roată s-a putut întregi în mare parte un singur vas, lucrat dintr-o pastă cenușie – negricioasă și având ca degresant nisip cu granulație mare. Acest vas este de tipul oalei borcan și are o înălțime de 13,7 cm, diametrul fundului de 6 cm și diametrul gurii de 10 cm. Buza este răsfrântă spre exterior și bine profilată, iar fundul drept. Pe gât chiar sub buză a fost decorat cu trei caneluri paralele. Ceramica modelată cu mâna este alcătuită din fragmente de oale borcan realizate dintr-o pastă cărămidie având ca degresant cioburi pisate fiind lucrată mai neglijent. Atât ceramica modelată cu mâna cât și cea modelată la roată prezintă în majoritatea cazurilor ardere secundară.

Pe baza materialului ceramic descoperit în Bordeiiul 1 putem încadra cronologic acest complex în cadrul secolului VI p. Chr.

Complexul 9 a fost documentat în anul 2001 în partea de est a casetei A, în carourile 41 și 42 la adâncimea de 0,70 m. În anul 2002 au fost reperate în S I între carourile 40 și 43, în partea de vest a casetei B (caroul 43) și în colțul de N-S al casetei de C. După stabilirea conturului exact al acestui complex, s-a constatat că aceasta este o locuință de tipul bordeiiului care a fost denumită B 2. Această locuință avea o formă rectangulară cu laturile de 3.10 x 3,30 m, fiind orientat aproximativ N-V și se adâncea cu cca. 1,10 m față de nivelul de săpare. Instalația de foc a lui B2 este de tipul "pietrarului", având dimensiunile de 1,20 m x 0,80 m, era construită din pietre de râu de diferite dimensiuni legate probabil cu lut și se afla în colțul de N - V al gropii bordeiiului într-o nișă practică în peretele nordic. Din punct de vedere constructiv s-a putut observa că această locuință era prevăzută cu gropi de par dispuse la colțuri și aproximativ pe centrul laturilor cu scopul de a susține peretele și acoperișul construcției. De asemenea s-a putut observa că podeaua lui B 2 a fost lutuită.

Bordeiiul 2 a perforat nivelul secolului al IV-lea p. Chr. și cel getic, afectând parțial o locuință de suprafață care aparține acestui ultim nivel. În partea superioară a locuinței a fost surprins un nivel de umplere constituit ulterior părăsirii acesteia cu o grosime de circa 0,50 m, alcătuit din pământ negricios în amestec cu o mare cantitate de ceramică fragmentară, lucrată în majoritate cu mâna.

Materialul arheologic descoperit în interiorul B 2 este mai bogat decât cel descoperit în B 1. Ceramica aparținând acestui complex este lucrată în majoritate covârșitoare cu mâna dintr-o pastă cărămiziu – cenușie, având ca degresant cioburi pisate, nisip în amestec cu pietricele de mici dimensiuni și nisip cu o granulație mare. În cadrul ceramicii lucrate cu mâna se observă și unele fragmente provenind de la oale borcan care sunt lucrate îngrijit, având o formă precisă ce par a imita vasele lucrate la roată. Din categoria ceramicii lucrate cu mâna face parte și un fragment de "tigăiță", ce avea un diametru maxim de 22 cm și o înălțime de 2,70 cm. Ceramica modelată la roată se găsește într-o inferioritate netă, păstrându-se în special fragmente provenind de la funduri de vase. Pasta este de calitate bună, modelată cu atenție și în care a fost utilizat ca degresant nisip cu granulație mare conținând chiar mici pietricele și cioburi pisate.

Inventarul bordeiului B2 mai cuprinde o cataramă de bronz, romano – bizantină, având veriga dreptunghiulară cu dimensiunile de 4,50 x 2,80 cm, foarte bine conservată, o mărgea din opal de formă sferoidală, o fusaiolă bitronconică, un vârf de săgeată cu două aripioare și tub de înmănușare din fier, un fragment de cuțit din fier și un fragment de brățară din bronz, rotundă în secțiune. Pe baza acestui inventar am datat această locuință în secolul al VI-lea p. Chr.

Complexul 13 a fost observat în anul 2002 în caseta B, carourile 46 - 49, la adâncimea de 1 - 1,10 m, fiind apoi reperat și în caseta C, carourile 47 - 49. Acest complex are o formă dreptunghiulară, ușor trapezoidală și este orientat NV-SE. Datorită formei și nivelului de la care a fost săpat am presupus ca ipoteză de lucru că ar putea fi o a treia locuință de tip bordei databilă în intervalul secolelor V- VII p. Chr. Laturile sale au dimensiuni diferite, astfel latura de NV are o lungime de 1,50 m, latura de SE are 1,40 m, latura de SV are 2,80 m, iar cea de NE are 2,65 m. După degajarea pământului de umplutură, de culoare negricioasă s-a observat că posibilul bordei nu a fost finalizat, groapa acestuia fiind săpată inegal. S-a putut observa că în centru acesta fusese săpat până la adâncimea de 1 m, iar spre margini adâncimea variază între 0,50 m și 0,70 m.

Inventarul acestui complex este foarte sărac, au fost recuperate câteva fragmente ceramice lucrate cu mâna și lucrate la roată specifice nivelului secolelor V-VII p. Chr. Complexul 13 a fost tăiat în zona laturii de SV de complexul A.

În momentul de față nu putem susține cu mai multe argumente ipoteza potrivit căreia acest complex a fost sau urma să fie o locuință de tip bordei. Observațiile ulterioare vor putea să clarifice această problemă și poate să explice de ce această locuință nu a fost terminată.

Complexul 14 a fost identificat în anul 2001 în secțiunea S I, carourile 41 - 42, la adâncimea de 0,70 m și intră în profilul nord al S I. Complexul 14 se prezintă ca o groapă aproximativ rotundă cu un diametru maxim de 1,30 m și se adâncește cu circa 0,50 m față de nivelul de săpare, perforând aproape central complexul 12 ce aparține nivelului locuirii getice. Umplutura acestui complex este alcătuită din pământ ce conține pigment de chirpic, lemn ars, iar ca inventar au fost recuperate câteva fragmente ceramice de mici dimensiuni.

Acest complex a fost datat pe baza ceramicii în secolele V - VII p. Chr. Funcția acestui complex nu este foarte clar precizată. Nu se poate vorbi de o groapă menajeră pentru că materialul arheologic rezultat este foarte sărac, iar prezența pieselor de mari dimensiuni ar sugera că s-a urmărit umplerea rapidă a acesteia. Este posibil ca prin săparea acestei gropi să se fi urmărit extragerea lutului necesar pentru realizarea lipiturii pereților locuințelor de tip bordei.

Complexul 17 a fost documentat în caseta B, carourile 46 - 47 la adâncimea de 0,40 - 0,50 m, și se continuă în caseta C. Acest complex este o groapă de formă ovoidală cu un diametru cuprins între 0,85 și 1,10 m. Umplutura gropii complexului 17 este formată din pământ de culoare galbenă și se adâncește cu circa 1,30 m față de nivelul de săpare. Complexul 17 perforează atât complexul 13, în dreptul laturii de SV fiind posterior acestuia, dar și nivelul getic unde afectează complexe 20 și 21. Complexul 17 are un inventar sărac, alcătuit din câteva fragmente ceramice de mici dimensiuni lucrate cu mâna dintr-o pastă de culoare cărămizie ce are ca degresant nisip cu granulație mare și pietricele, având în vedere tehnica în care a fost realizată pasta permit încadrarea în intervalul secolelor V - VII.

Complexe Getice (secolele IV-III a. Chr.)

Complexele de epocă getică ocupă o suprafață mai mare din terasă, în comparație cu cele datate în secolele V-VII. În marea lor majoritate aceste complexe au fost afectate într-o proporție diferită de intervențiile locuirii aparținând mileniului I p. Chr. Dintre complexe descoperite și cercetate până în prezent pe terasa Budureasca 4 N- "Puțul Tătarului" se remarcă două posibile locuințe de suprafață.

Complexul 11 a fost descoperit în anul 2001 în secțiunea S I, caroul 39, la est de limita Bordeului 1, la o adâncime de 1 m față de nivelul actual de călcare. Complexul 11 era reprezentat de o concentrare mare de ceramică, tipică epocii geto – dacice, modelată cu mâna, dintr-o pastă bine arsă, decorată cu alveole și apucători. În campania din anul 2002 s-a urmărit continuarea cercetării acestui complex și în S II și caseta A unde a fost surprins în carourile 38 și 41, la o adâncime variind între 0,80 și 1 m.

În condițiile în care complexul 11 este deranjat de un număr mare de complexe, și anume complexe 5, 9 (Bordeiele 1 și 2), 12 și 14, în stadiul actual al cercetării nu se pot preciza cu exactitate întinderea și limitele sale. În acest moment putem preciza că elemente aparținând acestui complex au fost identificate în S I, S II și caseta A între carourile 38 și 41 pe o suprafață cu lungimea de 5 m și lățimea de 3 m.

În secțiunea S II, în caroul 40 a fost descoperită o vatră fără gardină, lutuită și puternic arsă, probabil ca urmare a unei îndelungate utilizări, care are următoarele dimensiuni: 0,90 m x 0,60 m x 0,20 m. Tot în S II în caroul 39 a apărut o zonă cu foarte mult chirpic ars în amestec cu ceramică spartă în situ, lucrată cu mâna, de culoare cărămizie, decorată cu brâu alveolat și butoni, dar și o ceașcă cu toartă ușor supraînălțată, aproape intactă, de culoare cărămizie, modelată de asemeni cu mâna. Această zonă se află la circa 1,20 m vest de vatră și la nord de concentrarea de material ceramic din S I, caroul 39.

Tot complexului 11 îi aparține și o grupare de chirpic ars observată în S I și caseta A, între carourile 38 și 40. Această zonă se continuă și sub martorul stratigrafic cruțat între cele două suprafețe amintite mai sus, dar și sub B1 a cărui groapă s-a oprit în colțul de E pe nivelul de chirpic ars aparținând stratului getic. În profil acest complex apare sub forma unui strat de culoare gălbuie cu puternică pigmentație de chirpic ars cu o grosime de 0,22 m. Chirpicul ars apare atât deasupra cât și dedesubtul materialului ceramic.

Prezența unor elemente precum vatra, gruparea de ceramică spartă în situ și existența impresiunilor de nuiel pe bucăți de chirpic ars ne-a determinat să formulăm ipoteza conform căreia complexul 11 este de fapt o locuință de suprafață de mari dimensiuni ce poate fi datată pe baza materialului ceramic, în Latene-ul timpuriu, secolele IV - III a. Chr.

Complexul 7 a fost observat în anul 2001 în secțiunea S I între carourile 22 și 27, la o adâncime cuprinsă între 1,15 m și 1,40 m față de nivelul actual, în funcție de înclinația naturală a terasei. Pe profil acest complex se observă pe o lungime de 3,30 m, ca o grupare de material ceramic fragmentar și chirpic ars, cu o grosime ce variază în jurul a 0,10 m.

Fragmentele ceramice recuperate provin de la vase de tradiție geto – dacă, decorate cu brâu alveolat datate în secolele IV - III a. Chr. În campania următoare se vor deschide noi suprafețe la nord și sud de complexul 7 pentru a se putea preciza cu exactitate limitele și funcționalitatea acestuia.

Complexul 12 a fost identificat în S I, carourile 41-42 la adâncimea de 0,70. Acest complex se prezintă ca o groapă circulară, având dimensiunile de 1,30 m-1,50 m, ce intră în profilul de nord al S I. Complexul 12 a fost perforat în partea sa centrală de complexul 14, iar în partea sudică de groapa bordeiului 2. Fundul gropii a fost surprins la adâncimea de 1,10 m față de nivelul de la care a fost săpat. Umplutura acesteia era constituită din pământ de culoare negricioasă cu pigment de cărbune și chirpic ars, iar ca inventar au fost recuperate câteva fragmente ceramice specifice secolelor IV-III a. Chr., decorate cu brâu alveolat și butoni.

Complexul 15 a fost reperat în secțiunea S I, în carourile 49 și 50, la adâncimea de 1,10 - 1,20 m. Umplutura acestui complex are o culoare cărămizie datorată prezenței chirpicului ars ce se găsește în cantitate mare. Din această umplutură au fost recuperate bucăți mari de chirpic cu impresiuni de nuiel sau pari. Bucățile de lipitură (chirpic) sunt arse puternic având o culoare roșie, intensă uneori chiar negricioasă și pot proveni de la suprastructura unei locuințe incendiate. Ca inventar în interiorul complexului 15 au fost descoperite fragmente ceramice lucrate cu mâna dintr-o pastă de culoare cenușie ce prezintă ardere secundară, databile în etapa Latene timpuriu, secolele IV – III a. Chr. În campania următoare se va încerca surprinderea integrală a limitelor complexului ce continuă și în S II și caseta B, precum și a unor elemente

care să permită considerații privind funcționalitatea sa.

Complexul 16 a fost reperat în caseta B, caroul 45 la o adâncime de 1,30 – 1,35 m. Acest complex se prezintă ca o groapă cu diametrul de 0,50-0,60 m ce a fost săpată în nivelul de pământ galben și continuă în profilul de nord al casetei B. Cercetarea complexului 16 nu a putut fi încheiată în campania 2002. Ca inventar din acest complex a fost recuperată ceramică fragmentară de tradiție getică ce se datează în secolele IV - III a. Chr. și o bucată de cuarțit.

Complexul 18 a fost observat în secțiunea S II, carourile 36-37 la adâncimea de 1,24 m în startul de pământ galben. Complexul 18 se prezintă ca o zonă în care a fost observată o grupare de oase provenind de la diverse animale, sparte și depuse direct pe sol fără a se realiza o amenajare prealabilă. Oasele sunt grupate pe o suprafață cu lungimea de 1,07 m și o lățime de 0,40 m, orientate NV – SE. Stratigrafic complexul aparține nivelului datat în secolele IV - III a. Chr.

Complexul 19 a apărut în secțiunea S II, carourile 42-44 la adâncimea de 0,98-1,05 m în stratul de pământ galben. Acest complex este alcătuit dintr-un perimetru cu o formă neregulată în care s-a observat existența unei grupări de pietre arse de dimensiuni medii și pigment chirpic ars ce poate proveni de la o vatră deranjată. Dimensiunile perimetrului amintit sunt de 0,35 m x 0,70 m, intrând în profilul sudic al S II. În zona complexului 19 a fost recuperat un număr mare de fragmente ceramice de tradiție getică. În acest stadiu al cercetării nu putem preciza dacă este vorba de un complex independent sau face parte din complexul 11 – presupusă locuință de suprafață.

Complexul 20 a fost identificat în caseta B la adâncimea de 1,14 m în caroul 46 și are dimensiunile de 0,60 x 0,30 m, continuând-și sub martorul stratigrafic dintre caseta B și caseta C. În perimetrul acestui complex apar grupate fragmente ceramice de tradiție geto – dacă, modelate cu mâna. Pământul de umplutură este de culoare maroniu – gălbuie cu pigmentație de chirpic ars. Nu au fost identificate limitele exacte ale complexului 20, acest lucru urmând a se realiza în campania din anul 2003.

Complexul 21 a fost observat în caseta C, carourile 44-46, la adâncimea de 1,20 m, fiind surprins și pe profilul sudic al casetei B. Complexul 21 a apărut ca o zonă pietruită având o formă neregulată, orientată ESE-VNV cu o lungime de 1,10 m și o lățime maximă de 0,80 m. Pietrele componente sunt de dimensiuni medii având o culoare albicioasă. Deasupra pietrelor au fost descoperite fragmente ceramice de mici dimensiuni specifice secolelor IV - III a. Chr. Complexul 21 este perforat de complexul 17 și de bordeiul 2.

În afară de complexe geto – dacice și de locuințele de tip Ipotești – Căndești pe platoul nordic al terasei Budureasca 4 – "Puțul Tătarului" a fost identificată existența unui nivel arheologic datat secolului al IV-lea p. Chr. pe baza materialului ceramic și a unei fibule cu piciorul întors pe dedesubt. Până în prezent nu a fost documentat nici un complex aparținând acestui nivel, ci doar materiale dispartate prezente în strat sau în interiorul unor complexe posterioare care au perforat acest nivel.

Materialul arheologic rezultat în cele două campanii desfășurate la Budureasca "Puțul Tătarului" se află depozitate la sediul Muzeului Județean de Istorie și Arheologie Prahova, fiind în curs de restaurare și conservare.

Informații suplimentare online

[Raportul 2125 din cronică.cimec.ro](http://raportul2125.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
